

Державна архівна служба України

Миколаївська обласна державна
адміністрація

Державний архів
Миколаївської області

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РАДИ

15.03.2013 № 3

м.Миколаїв

Голова – Левченко Л.Л.

Секретар – Мельник М.О.

Присутні члени науково-методичної ради: Колесник Н.А., Климова Л.С., Пікуль Г.Б., Серединський О.В., Чернова С.П., Котляр І.В., Сидоренко А.І.

Порядок денний:

1. Розгляд та схвалення тексту публікації «До 130-річчя затвердження другого герба м. Миколаїв».

Доповідає: Мельник М.О.

2. Розгляд та схвалення експозиційного плану міжнародної фотодокументальної виставки «З історії розвитку суднобудування в Новоросійському краї у XVIII-XX ст.ст.».

Доповідає: Мельник М.О.

3. Розгляд та схвалення тексту публікації "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань".

Доповідає: Мельник М.О.

4. Розгляд та схвалення експозиційного плану документальної он-лайнової виставки "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань".

Доповідає: Мельник М.О.

5. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнової виставки «Діяльність Миколаївського відділення товариства піклування про бідних армійського та флотського духівництва».

Доповідає: Мельник М.О.

б. Розгляд та затвердження експозиційного плану документальної он-лайнної виставки «З історії православних храмів на Миколаївщині (дореволюційний період)».

Доповідає: Мельник М.О.

1. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до плану роботи відділу інформації та використання документів підготовлено публікацію «До 130-річчя затвердження другого герба м. Миколаїв», котру планується розмістити на веб-сайті держархіву області.

Текст публікації додається.

ВИСТУПИЛИ:

Колесник Н.А. – заступник директора держархіву області.

Виступаюча зазначила, що у публікації надано інформацію про затвердження першого герба Миколаєва 1803 року, а після реорганізації геральдичної служби Російської імперії – другого герба 1883 року. На той час місто стало центром суднобудування, великим торговим портом та базою Чорноморського флоту. У тексті є також посилання на затвердження міською радою герба Миколаєва 26 вересня 1997 року, за основу якого прийнято зображення 1883 року.

До публікації додається електронний варіант фото другого герба м. Миколаїв.

Чернова С.П. – начальник відділу зберігання, обліку та довідкового апарату.

Виступаюча зазначила, що у публікації описано герб Миколаєва, затверджений у березні 1883 року. Елементи герба свідчать про зв'язок міста із суднобудуванням та флотом, покровительство Святого Миколая Чудотворця. Саме цей, другий герб, було взято за основу для затвердження нового герба міста 1997 року.

Запропонувала схвалити текст публікації та рекомендувати до оприлюднення на веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

1.1. Текст публікації «До 130-річчя затвердження другого герба м. Миколаїв» схвалити та рекомендувати до розміщення на веб-сайті держархіву області.

2. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до плану роботи держархіву області підготовлено міжнародну фотодокументальну виставку «З історії розвитку суднобудування в Новоросійському краї у XVIII-XX ст.ст.», до експозиційного плану котрої включено документи державних архівів Миколаївської, Херсонської та Одеської областей, а також Російського державного архіву військово-морського флоту (м. Санкт-Петербург).

Виставка буде розміщена у приміщенні Миколаївського музею суднобудування і флоту, документи Миколаївського облдержархіву представлені оригіналами, інші – копіями.

Документи держархіву Миколаївської області: відомості про витрати на будівництво кораблів (1788-1789 рр.), відомості і рапорти про кількість працівників, зайнятих на будівництві кораблів, у т.ч. «Григорій Великия Армения» (1790 р.), документи про спорудження у Миколаєві суднобудівної верфі та машинобудівних заводів (1892-1896 рр.), контракт з Акціонерним товариством Миколаївських заводів і верфей на будівництво восьми ескадрених міноносців для Чорноморського флоту (1915 р.), протокол перших загальних зборів акціонерів Акціонерного товариства Миколаївських заводів і верфей від 8 листопада 1913 р., контракт з Акціонерним товариством Миколаївських заводів і верфей на будівництво лінійного корабля

«Императрица Екатерина Великая» (1915 р.), документи про ступінь готовності ескадреного міноносця «Беспокойный» та лінійного корабля «Демократия», які будувались на верфі Товариства Миколаївських заводів і верфей, документи про будівництво пароплаву «Павловск» (1916 р.), мінного заградителя «Краб» (1914 р.), міноносця «Заветный» (1903 р.), крейсера «Память Меркурия» (1907 р.), чотирьох ескадрених міноносців типу «Шестаков» (1909 р.), специфікації парових машин ескадреного броненосця «Князь Потемкин Таврический» (1900-1901 рр.) та інші документи про будівництво цього броненосця, документи про перевірку готовності броненосця «Святой Евстафий» (1906 р.), документи про урочисті спуски лінійного корабля «Императрица Екатерина II» та специфікації його механізмів (1914 р.), міноносців «Пронзительный» і «Дерзкий» (1914 р.), лист Людвіга Нобеля про прийняття заказу на реверсні двигуни системи Дизеля від 22 вересня 1910 р., повідомлення Міністерства торгівлі і промисловості про дозвіл імператора французькому «Анонімому товариству Миколаївських заводів і верфей» заснувати товариство від 12 жовтня 1913 р., Статут товариства (1913 р.), документи про будівництво та випробування крейсера «Кагул» (1900 р.), озброєння міноносців «Звонкий», «Задорный» і «Зоркий» (1904 р.), встановлення артилерійських гармат на ескадреному міноносці «Лейтенант Шестаков» (1908 р.), документи про випробування лінійних кораблів «Иоанн Златоуст» та «Евстафий» (1909 р.), акт про огляд корпусу лінійного корабля «Императрица Мария» (1913 р.), документи про електрообладнання міноносців типу «Ушаковский» (1915 р.), енергетичну установку лінійного корабля типу «Императрица Мария» (1912 р.), графічне зображення корпусу лінійного корабля «Император Александр III», документи про фінансування робіт, страхування та спуск на воду цього корабля (1915 р.), правила внутрішнього розпорядку заводу Російського суднобудівного акціонерного товариства м. Миколаїв (1911 р.), документи про діяльність Російського суднобудівного акціонерного товариства у 1913 р., контракти на будівництво підводних човнів типу «Голланд» та «Фиат-Сан-Джорджио» (1916 р.), угода між Товариством Миколаївських заводів і верфей «Наваль» та Російським суднобудівним товариством «Руссуд» про будівництво швидкісних крейсерів для Чорноморського флоту (1913 р.), поліс страхового товариства «Росія» від 18 грудня 1912 р. про страхування міноносця «Беспокойный», наказ директора заводу Дмитрієва про оголошення подяки Імператора Миколи II після його відвідин миколаївських суднобудівних заводів та інші документи і друковані видання XIX-XX ст.ст.

Державний архів Херсонської області надав документи про розвиток суднобудування в Херсоні: відомості Херсонської портової застави про судна, збудовані на Херсонській купецькій верфі (1799 р.), атестат на дерев'яну морську баржу «Таня» (власність Спозіто М.І.) (1888 р.), документи про спуск міноносців «Быстрый», «Пылкий», «Счастливый», збудованих на верфі Євгена Вадона (1903 р.), контракт Херсонської міської управи з почесним громадянином Євгеном Вадоном на оренду землі для будівництва судноверфі (1911 р.) та інші.

Державний архів Одеської області запропонував до експонування правила робіт по заготівлі лісу для будівництва кораблів, укладені адміралом Дерibasом (1799 р.) та документи про поставки матеріалів для будівництва кораблів, документи про будівництво та закупівлю кораблів для Одеського порту тощо.

РДА ВМФ представив копії документів про започаткування суднобудування на Херсонській і Миколаївських верфях; розпорядження генерала Івана Ганнібала, рапорти Михайла Фалєєва князю Григорію Потьомкіну про будівництво кораблів «Святой Николай» та «Григорий Великия Армения» за 1790 р.; відомості про кількість кораблів, роботи над якими тривали на Миколаївській верфі у 1791 р.; атестат, виданий Чорноморським адміралтейським правлінням Михайлу Фалєєву за заслуги «В заведенні гребного флота по неусипному его попечению» від 21 грудня 1791 р.; документи про започаткування будівництва пароплава «Метеор» (1823 р.), закінчення будівництва брига «Меркурий» (1833 р.) та спуск на воду 120-гарматного корабля «Варшава» (1833 р.). Документи РДА ВМФ висвітлюють реконструкцію Миколаївського адміралтейства за часів Головних командирів Чорноморського флоту, адміралів Олексія Грейга та Михайла Лазарева: це предписання Грейга про розгляд планів і ліквідацію виявлених недоліків при проектуванні Адміралтейства (1826 р.); предписання Лазарева про будівництво нової кузні (1834 р.), рапорт архітектора Акройда про виправлення

Генерального плану Адміралтейства згідно із зауваженнями, зробленими імператором Миколаєм I (1837 р.), рапорт Лазарева про внесення змін відповідно до зауважень Миколи I та надання удосконаленого плану на Височайше затвердження (1837 р.). РДА ВМФ надав копії: доповідної записки Головного командира Чорноморського флоту і портів, адмірала Миколи Аркаса про потребу у започаткуванні будівництва на Чорному морі броненосних кораблів (1875 р.); документів про планування розширення миколаївського порту «як головної кораблебудівної верфі Чорноморського флоту» (1904 р.); доповіді Головного управління кораблебудування до Державної Думи про надання Морському міністерству додаткового кредиту для будівництва кораблів для Чорного моря (1912 р.); контракту з Акціонерним товариством Миколаївських заводів і верфей на будівництво чотирьох підводних човнів типу «Барс» (1915 р.). РДА ВМФ представив копії креслень: 66-гарматного корабля «Слава Катерини», спущеного на воду Херсонським адміралтейством 1779 р., 50-гарматного фрегату «Григорія Великия Армения» (1790 р.), гвинтових шхун «Дон» і «Салгир», залізного пароплаву «Инкерман» (1870 р.), зовнішнього вигляду броненосного корабля «Екатерина II», а також копії планів міста Миколаєва (1833 р.), частини Миколаївського адміралтейства із розміщенням елінгу для будівництва 84-гарматних кораблів і майстерень (1834 р.), плани і фасади ливарного заводу Миколаївського адміралтейства (1840 р.), Генеральний план Спаського адміралтейства (1875 р.), елінгу Бельгійського анонімного товариства (1891-1898 рр.) та інших документів.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Левченко Л.Л. – директор держархіву області.

Виступаюча зазначила, що виставка є результатом значної праці чотирьох архівних установ. Представлені матеріали відбивають основні етапи становлення суднобудівної галузі в регіоні. Суднобудування у Новоросійському краї розпочалося на Херсонській верфі у 1778 р. Однак виводити з Херсону вже побудовані кораблі було незручно, їх доводилось перетягати на спеціальних камелях, тому князь Григорій Потьомкін наказав провести проміри глибин і знайти нове місце для верфі. Зручне місце для нової суднобудівної верфі було віднайдене у районі сучасного Миколаєва, де й розпочалося спорудження Адміралтейства. Перший побудований корабель «Святой Николай» спущено на воду 1790 р. Миколаїв став центром суднобудування Півдня Російської імперії, саме на його верфях були побудовані усі кораблі Чорноморського флоту. З кінця XVIII до кінця XIX ст. у Миколаєві розташовувався Штаб Чорноморського флоту, Контора Головного командира Чорноморського флоту і портів, Управління Миколаївського і Севастопольського військового губернатора і всі установи Морського відомства, у тому числі Архів, в якому зберігались документи установ Морського відомства, розташованих у Миколаєві. У 30-ті рр. XX ст. документи архіву були передані на зберігання до Ленінграду.

Серединський О.В. – головний спеціаліст відділу інформації та використання документів.

Виступаючий зазначив, що представлені на виставці документи, у тому числі вперше подані оригінали, демонструють масштабні зміни в розвитку суднобудування в Миколаєві з кінця XVIII до початку XX ст. і становитимуть значний інтерес для широкої громадськості.

Запропонував схвалити експозиційний план та рекомендувати до оприлюднення.

ВИРІШИЛИ:

2.1. Експозиційний план виставки схвалити та рекомендувати для оприлюднення.

3. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відділом інформації та використання документів держархіву області позапланово підготовлено текст публікації "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань".

Текст публікації додається.

ВИСТУПИЛИ:

Пікуль Г.Б. – заступник директора – головний зберігач фондів держархіву області.

Виступаюча зазначила, що народні читання були наймасовішим типом позашкільної освіти у дореволюційний період. Наприкінці 1880-х років був заснований Миколаївський комітет народних читань, підпорядкований піклувальнику Одеського навчального округу. Діяльність комітету в основному складалася з проведення народних читань. Їх предметом були твори художньої літератури, лекції з історії, географії, природознавства та медицини.

У публікації викладено історію створення та діяльності просвітницької організації, котра має зацікавити дослідників-освітян.

Запропонувала схвалити текст публікації "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань" та рекомендувати до оприлюднення на веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

3.1. Текст публікації "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань" схвалити та рекомендувати до розміщення у відповідному розділі на веб-сайті держархіву області.

4. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відділом інформації та використання документів держархіву області підготовлено документальну он-лайнкову виставку "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань", котру планується розмістити на веб-сайті держархіву.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Чернова С.П. – начальник відділу зберігання, обліку та довідкового апарату.

Виступаюча зазначила, що до експозиційного плану виставки включено 30 документів з фонду Миколаївського комітету народних читань (ф. 208): афіші про проведення читань з тіньовими картинами, листування комітету з іншими установами та організаціями про проведення вечорів, проведення читань, про пожертви на користь комітету, звіт про діяльність тощо.

Документи виставки стануть доповненням до публікації "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань", котру також планується розмістити на веб-сайті держархіву.

Запропонувала схвалити експозиційний план виставки "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань" та рекомендувати до оприлюднення на веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

4.1. Експозиційний план документальної он-лайнкової виставки "З історії діяльності Миколаївського комітету народних читань" схвалити та рекомендувати до розміщення у відповідному розділі на веб-сайті держархіву області.

5. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що відповідно до плану роботи відділу інформації та використання документів на 2013 рік підготовлено документальну он-лайн виставку «Діяльність Миколаївського відділення товариства піклування про бідних армійського та флотського духівництва».

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Котляр Ю.В. – завідувач кафедри історії України Чорноморського університету ім. Петра Могили, д.і.н.

Виступаючий зазначив, що до експозиційного плану виставки включено 17 документів, що розповідають про діяльність Миколаївського відділення товариства піклування про бідних армійського та флотського духівництва: листування щодо створення відділення та внесення пожертв на користь опікуваних ним осіб, звіти про діяльність та списки членів відділення тощо.

На сайті держархіву області розміщено публікацію «З історії Миколаївського відділення товариства піклування про бідних армійського та флотського духівництва», тому документи виставки стануть гарними ілюстраціями до неї.

Запропонував затвердити експозиційний план документальної виставки «З історії Миколаївського відділення товариства піклування про бідних армійського та флотського духівництва» та рекомендувати до розміщення на веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

5.1. Затвердити експозиційний план документальної виставки «З історії Миколаївського відділення товариства піклування про бідних армійського та флотського духівництва» та рекомендувати до розміщення у розділі «Документальні виставки on-line» на веб-сайті держархіву області.

6. СЛУХАЛИ:

Мельник М.О. – начальника відділу інформації та використання документів.

Доповідач зазначила, що на виконання Указу Президента України від 10 листопада 2009 року № 915 «Про відзначення в Україні 1025-річчя хрещення Київської Русі» відділом інформації та використання документів підготовлено документальну он-лайн виставку «З історії православних храмів на Миколаївщині (дореволюційний період)».

До експозиційного плану виставки включено документи за 1819-1917 рр. з фондів церков Херсонського та Єлисаветградського (Бобринецького) повіту Херсонської губернії (ф. 410 ОАФ, ф. 475 ОАФ), Миколаївського Адміралтейського Свято-Григоріївського собору (ф. 168), Очаківського Свято-Миколаївського військового собору (ф. 169), Миколаївського міського статистичного комітету (ф. 239), котрі розповідають про історію православних релігійних храмів на території сучасної Миколаївщини.

Експозиційний план виставки додається.

ВИСТУПИЛИ:

Сидоренко А.І. – завідувач кафедри діловодства та інформаційних систем Миколаївської філії Київського Національного університету культури і мистецтв, к.п.н.

Виступаюча зазначила, що до експозиційного плану виставки включено 38 документів з історії православ'я на Миколаївщині майже за 200 років: це відомості про особовий склад церковних причтів, списки церков м. Миколаїв з указанням років збудування й освячення, а

також кількості парафіян, про організацію попечительств при церквах та обрання старост тощо.

Мельник М.О. – начальник відділу інформації та використання документів.

Виступаюча зазначила, що для якнайповнішого висвітлення документів з історії православ'я на Миколаївщині у дорадянський час було вирішено замінити виставку «З історії православної церкви на Миколаївщині» двома: періоду до 1920 року та за радянських часів. На сьогодні підготовлено виставку «З історії православних храмів на Миколаївщині (дореволюційний період)», підготовку виставки за наступний період (XX століття) пропоную включити до плану виставкової діяльності на 2014 рік.

Запропонувала затвердити експозиційний план документальної виставки «З історії православних храмів на Миколаївщині (дореволюційний період)» та рекомендувати до розміщення на веб-сайті держархіву області.

ВИРІШИЛИ:

6.1. Затвердити експозиційний план документальної виставки «З історії православних храмів на Миколаївщині (дореволюційний період)» та рекомендувати до розміщення у розділі «Документальні виставки on-line» на веб-сайті держархіву області.

6.2. Включити підготовку документальної он-лайнкової виставки з історії православ'я на Миколаївщині (XX століття) включити до плану виставкової діяльності на 2014 рік.

Голова

Л.Л.Левченко

Секретар

М.О.Мельник